

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Ontwikkelingsplan Hogewegzone Amersfoort

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

27 augustus 2009 / rapportnummer 2281-20

1. HOOFDPUNTEN VAN HET MER

De gemeente Amersfoort en de woningbouwcorporatie de Alliantie hebben het voornemen de stadsentree aan de oostkant van Amersfoort te vernieuwen. Hiervoor wordt een zwembadcomplex met sporthal gerealiseerd en er vindt herstructurering van het plangebied plaats met woningbouw en een reconstructie van de hoofdverkeersader 'Hogeweg'. Ten behoeve van de besluitvorming over de benodigde wijziging van het bestemmingsplan wordt de procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. De gemeenteraad van Amersfoort is hiervoor bevoegd gezag.

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- een goede verkeerskundige onderbouwing, die aansluit op de bezoekersaantallen, herkomst en vervoerswijze van de gebruikers en van de bezoekers aan de verschillende functies binnen het plangebied;
- de milieueffecten als gevolg van verkeer (effecten op luchtkwaliteit en geluid);
- de (positieve of negatieve) gevolgen voor de ecologische verbindingszone langs het Valleikanaal;
- een samenvatting met duidelijk kaartmateriaal.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de startnotitie voldoende aan de orde komen.

2. BELEID- EN WETGEVING EN BESLUITVORMING

2.1 Kaders uit beleid- en wetgeving

In het MER dient het relevante beleid en de wet- en regelgeving beschreven te worden. De startnotitie geeft de meest relevante kaders op nationaal, provinciaal en gemeentelijke niveau. Vul dit in het MER aan met wetgeving en beleidskaders voor bij de toetsingscriteria genoemde milieuaspecten en –waarden, zoals:

- beschermde soorten (Flora- en faunawet);
- de ecologische verbindingszone (Ecologische Hoofdstructuur)¹;
- de status van het (voormalig) waterwingebied;
- cultuurhistorische en archeologische waarden.

De aspecten verkeer, geluid en luchtkwaliteit spelen een belangrijke rol binnen het voornemen. Ga in het MER in elk geval in op de luchtkwaliteitseisen uit de Wet milieubeheer (Wm).

¹ Zoals beschreven in de Nota Ruimte, Spelregels EHS en provinciale uitwerkingen daarvan.

Geef in het MER tenminste een opsomming van de uit het beleid- en wetgeving voortvloeiende randvoorwaarden, waaraan het voornemen zeker moet voldoen.

2.2 Te nemen besluit(en)

Het MER dient ter onderbouwing van de wijziging van het bestemmingsplan. Geef in het MER aan of er nog andere besluiten of benodigde vergunningen gekoppeld zijn aan de m.e.r.-procedure. Maak duidelijk of de mogelijke herziening van het bestemmingsplan wordt gebruikt om tevens specifieke (gemeentelijke) ruimtelijke en milieuambities mogelijk te maken of wordt gebruikt om zo min mogelijk beperkingen voor toekomstige ontwikkelingen op te werpen.

3. **VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN**

3.1 Voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit betreft de ontwikkeling van een zwembadcomplex met sporthal en bijbehorende activiteiten zoals naar verwachting wellness, fitness en horeca. Voor het zwembad en de sporthal gaat het om activiteiten voor zowel recreatie als competitie (waterpolo, zaalvoetbal). De Hogeweg, een verbindingsweg van de afslag van de A28 richting centrum, wordt gereconstrueerd. Rondom de Hogeweg worden circa 165 woningen gesloopt en vindt nieuwbouw van circa 800 woningen plaats. Het voornemen wordt globaal beschreven in de startnotitie, werk dit in het MER verder uit. Beschrijf of er al dan niet openluchtvoorzieningen (zoals een ligweide) gerealiseerd worden.

Integrale beoordeling van het voornemen

Uit de startnotitie blijkt dat het gehele plan, en niet alleen de m.e.r.-plichtige activiteit (het zwembad), in het MER beoordeeld wordt op milieueffecten. Omdat de verkeers-, geluid-, en luchtkwaliteitsaspecten grotendeels bepaald worden door de Hogeweg en de woningbouw onderschrijft de Commissie een integrale beoordeling van het voornemen.

Bezoekersaantallen

In de startnotitie wordt slechts een globaal aantal bezoekers genoemd. Onderbouw in het MER de verwachte bezoekersaantallen voor alle functies binnen het gebied. Geef hierbij ook de bandbreedte aan van het minimum en maximum bezoekersaantal. Geef in het MER de verdeling van het aantal bezoekers, over de dag, over de week en het jaar weer, zodat bepaald kan worden wanneer en hoe vaak de drukste momenten optreden. Geef aan in hoeverre pieken in bezoekersaantallen samenvallen met pieken in woonwerkverkeer. Betrek hierbij zowel bestaande pieken in woonwerkverkeer als het verkeer dat genereerd wordt door de nieuwe woningbouw.

Verkeer

Beschrijf op basis van de bezoekersaantallen de maatgevende perioden voor verkeer.² Maak hierbij onderscheid in autoverkeer, openbaar vervoer en vervoer per fiets (modal split).

Beschrijf in het MER de omvang en de herkomst van het door het voornemen gegenereerde gemotoriseerde en langzaam verkeer. Ga daarbij in op de voorgenomen ontsluiting van het plangebied voor auto's, openbaar vervoer en fietsers. Geef aan welke infrastructuur voor auto, openbaar vervoer en langzaam verkeer reeds aanwezig is, welke toegevoegd wordt en wanneer die toegevoegd wordt. Besteed daarbij ook aandacht aan de bereikbaarheid voor langzaam verkeer vanuit de wijdere omgeving.

Parkeren

Beschrijf in het MER voor maatgevende perioden:

- de parkeerbehoefte;
- het aanbod van parkeerplaatsen (aantallen, bereikbaarheid en ligging);
- de mogelijkheden voor dubbelgebruik;
- het beheer van de parkeerplaatsen.

Ga daarbij in op zowel de woon- als recreatieve functies binnen het gebied. Besteed op dezelfde wijze aandacht aan de vraag naar, het aanbod van en de ligging van fietsenstallingsplaatsen.

3.2 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

Planvorming A28 en knooppunt Hoevelaken

Een grootschalige, geplande ontwikkeling in de directe nabijheid van het plangebied zijn de lopende m.e.r.-procedures voor de A28 en het knooppunt Hoevelaken. Bepaal de consequenties voor het voornemen van de verschillende varianten/alternatieven die binnen deze projecten overwogen worden. Dit kan gedaan worden aan de hand van een gevoeligheidsanalyse of door met scenario's te werken.

3.3 Alternatieven

3.3.1 Locatiekeuze en inrichtingsalternatieven

De startnotitie beschrijft de voorgeschiedenis van het project. In juni 2005 is door de gemeenteraad reeds besloten over de locatie voor het zwembad. In juni 2008 heeft de gemeenteraad gekozen voor het stedenbouwkundige model 'de Groene poort'. Geef in het MER kort de onderbouwing van de alternatieve locaties en varianten en de reden dat deze zijn afgefallen (zoals ook gedaan in

² Bijvoorbeeld een ten tijde van de avondspits en daarnaast ten tijde van piekmomenten zoals competitiewedstrijden en evenementen.

de startnotitie). Geef een overzicht van de uitgangspunten die voor (de inrichting van) het voornemen gelden en volgen uit reeds genomen besluiten.

3.3.2 Inrichtingsvarianten en meest milieuvriendelijk alternatief

Het inrichtingsalternatief 'Groene poort' vormt de basis voor het voornemen. Motiveer in het MER, op basis van de aanwezige beleidsruimte en gestelde randvoorwaarden, welke mogelijke alternatieven/ varianten in het MER uitgewerkt kunnen worden. Dit bepaalt mede de ruimte die er is voor de inrichting en optimalisatie binnen het meest milieuvriendelijke alternatief (mma).

De startnotitie bevat een goede aanzet voor een mma. De Commissie adviseert om naast mitigerende maatregelen ook aandacht te besteden aan onderstaande suggesties voor inrichtingsvarianten.

Water- en energiebeheer

De Commissie beveelt aan om met name op het gebied van water- en energiebeheer verschillende optimalisatiemogelijkheden te onderzoeken. Hierbij kan gedacht worden aan warmteopslag in de bodem, een (kleinschalige) WKK, zonnecollectoren (bijvoorbeeld op een schuin aflopend dak), groen dak (retentie van hemelwater) etc. Ook kunnen er mogelijkheden zijn voor integrale energievoorzieningen met een koppeling tussen de functies woningbouw en zwembad. Beschrijf in het MER welke mogelijkheden bestaan en eventueel gerealiseerd kunnen worden.

Waterzuivering

In de startnotitie wordt nog geen informatie gegeven over de waterzuivering binnen het zwembad. Ga in op (milieuvriendelijke) zuiveringstechnieken, zoals een zoutelectrolyse-installatie.³

Vervoersmogelijkheden

De Commissie adviseert om aandacht te besteden aan de mogelijkheden om het gebruik van de fiets te stimuleren, zoals fietsvriendelijke routes en voorzieningen. Besteed daarnaast aandacht aan een openbaar vervoer verbinding die qua frequentie en tijdstippen past bij de beoogde ontwikkelingen. Geef, indien noodzakelijk, aan wat de mogelijkheden zijn om met derde partij(en) hierover tot een overeenkomst te komen.

4. MILIEUASPECTEN

4.1 Algemeen

Beschrijf in het MER de gevolgen voor de in de startnotitie voorgestelde milieuaspecten aan de hand van de drie thema's, zoals hieronder overgenomen. In onderstaande paragrafen wordt ten aanzien van enkele te onderzoeken milieuaspecten een aantal aanvullingen en kanttekeningen gegeven.

³ Dit houdt in dat er zout wordt aangeleverd waarvan chloor wordt gemaakt. Vervolgens wordt hiermee het zwembad gedesinfecteerd. Hierbij kan een minimale hoeveelheid chloor worden opgeslagen en chloortransport is niet meer aan de orde.

4.2 Verkeer en vervoer

Motiveer in het MER de grootte van het studiegebied voor verkeer en vervoer in relatie tot het verzorgingsgebied (zie ook §3.1) en de omvang van de overige verkeersstromen en hun milieueffecten.

Mobiliteit

Bepaal de maatgevende perioden en beschrijf hiervoor:

Autoverkeer:

- routekeuze van en naar het plangebied;
- de verkeersintensiteiten van gemotoriseerd verkeer op relevante wegvakken;
- de verkeersafwikkeling op de kruispunten en de I/C-verhoudingen op relevante wegvakken. Geef daarbij ook aan hoe de capaciteit is vastgesteld.

Langzaam verkeer:

- omvang en routekeuze van het langzaam verkeer.

Onderzoek of er knelpunten in de afwikkeling van en tussen de verschillende modaliteiten optreden in de maatgevende perioden en beschrijf zo nodig maatregelen om deze knelpunten op te lossen.

Bereikbaarheid

Beschrijf hoe de bereikbaarheid van het plangebied voor hulpdiensten gewaarborgd wordt.

Verkeersveiligheid

Onderzoek of er knelpunten zijn en/of zijn te verwachten met betrekking tot de verkeersveiligheid. Ga daarbij met name in op de kwaliteit van de ontsluiting voor het fietsverkeer. Beschrijf eventueel maatregelen om deze knelpunten op te lossen/ te voorkomen.

4.3 Woon- en leefmilieu

Geluid

Het voornemen zal, naast de autonome ontwikkeling (zie ook 3.2), de geluidbelasting in de (woon)omgeving beïnvloeden. Het MER dient een beeld te geven van de cumulatieve geluidssituatie in de (woon)omgeving. Breng zowel het relevante geluidbelaste oppervlak voor de woonomgeving, als het aantal geluidgehinderden in het studiegebied in beeld. Betrek bij het aspect wegverkeerslawaaï alle wegen waar een toename van meer dan 30% of een afname van meer dan 20% van de verkeersintensiteit is te verwachten door het initiatief.⁴ Geef in het MER aan of aan de wettelijke voorkeurswaarden c.q. grenswaarden kan worden voldaan en wat de effectiviteit is van eventuele mitigerende maatregelen. De aanleg van de ongelijkvloerse kruising is een vrij ingrijpende (verkeers)maatregel. De Commissie geeft in overweging aan te geven wat de consequenties zijn als de aanleg hiervan geen doorgang vindt.⁵

Luchtkwaliteit

Om de alternatieven onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van fijn stof

⁴ Bij deze toe- cq. afname is sprake van een verandering van de geluidbelasting van 1 dB of meer.

⁵ Mocht in een later stadium besloten worden de ongelijkvloerse kruising niet aan te leggen, dan bevat het MER, met een beschrijving van die situatie, wel alle relevante informatie voor de besluitvorming.

(PM₁₀ en PM_{2,5}) en NO₂ te beschrijven, ook onder de grenswaarden.⁶ Daarbij kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007. Eenvoudiger berekeningen volstaan wanneer hiermee keuzes tussen alternatieven en conclusies voldoende onderbouwd kunnen worden. Presenteer de resultaten van de berekeningen middels contourenkaarten⁷ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.⁸ Geef aan hoe wordt voldaan aan de luchtkwaliteitseisen. Ga ook hier in op de eventuele gevolgen van een ontwerp met ongelijkvloerse kruising.

Het is niet te verwachten dat de grenswaarden⁹ en richtwaarden¹⁰ voor de overige stoffen uit de Wet milieubeheer zullen worden overschreden. Gezien de jurisprudentie beveelt de Commissie toch aan de concentraties van deze stoffen en de toetsing daarvan aan de grenswaarden op te nemen in het MER.

Externe veiligheid

Ga in het MER in op de ligging en de mogelijke randvoorwaarden en gevolgen van de in het plangebied gelegen hoofdgasttransportleiding.

Gezondheid

Indien er sprake is van relatief grote groepen blootgestelden en relatief grote gevolgen voor de luchtkwaliteit¹¹, adviseert de Commissie naast genoemde milieuaspecten ook de consequenties voor de volksgezondheid in beeld te brengen.¹² Laat zien welke alternatieven en mitigerende maatregelen mogelijk zijn om gezondheidsschade zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel de volksgezondheid te verbeteren.

4.4 Natuurlijk milieu

Werk de milieuaspecten voor het thema 'natuurlijk milieu' conform de startnotitie uit. Beschrijf de mogelijkheden voor mitigerende maatregelen die de aantasting van waarden kunnen beperken of voorkomen. Beschrijf dit als uitgangspunten, geldend voor alle alternatieven, voorafgaand aan de effectbepaling of in een beschouwing na de effectbepaling.

Ecologie

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied en geef aan tot welke categorie deze soorten behoren.¹³ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen op de standplaats (planten) of het leefgebied (dieren) van deze soorten en bepaal in hoeverre verbods-

⁶ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

⁷ Gebruik hiervoor klassenbreedtes van 1,0 µg/m³ of minder, indien klassenbreedtes van 1,0 µg/m³ onvoldoende onderscheidend is.

⁸ Gebruik hiervoor de zogeheten Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Denk bij gevoelige objecten aan kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen en woningen. Gevoelige groepen zijn bijvoorbeeld kinderen, ouderen en mensen met long- of hartziekten.

⁹ Grenswaarden voor SO₂, CO, Pb, en benzeen.

¹⁰ Richtwaarden voor nikkel, arseen, cadmium, ozon en benzo(a)pyreen.

¹¹ Denk hierbij aan minimaal 1000 mensen die extra worden blootgesteld aan minimaal 1 µg/m³. Een dergelijk aantal blootgestelden is nodig om op basis van bestaande dosis-effectrelaties representatieve uitspraken te kunnen over de (extra) ziektelast.

¹² Bijvoorbeeld de toe- dan wel afname van het aantal kinderen met verminderde longfunctie, het aantal mensen met COPD en het aantal vervroegde sterfgevallen.

¹³ Binnen de Flora- en faunawet en bijbehorende AMvB's wordt onderscheid gemaakt tussen de categorieën: tabel 1 (algemeen), 2 (overig) en 3 (Bijlage IV HR/ bijlage 1 AMvB) soorten en vogels. De Commissie denkt hierbij bijvoorbeeld aan zwaar beschermde vleermuiskolonies (tabel 3-soorten) in de te slopen bebouwing of te kappen bomen.

bepalingen¹⁴ mogelijk overtreden worden. Geef aan of er een ontheffing van de Flora- en faunawet verkregen dient te worden of dat er volgens een, door LNV goedgekeurde, gedragscode dient te worden gewerkt.

Ga voor de ecologische verbinding, het Valleikanaal, in op de doelsoorten en het type verbinding. Beschrijf de positieve of negatieve invloed op de realisatie van (dit deel van) de verbindingzone.

Bodem en water

Beschrijf het eventuele effect van warmte-koudeopslag in de bodem op het grondwater.

Besteed in het kader van de watertoets aandacht aan de gevolgen van de toename verhard oppervlakte, de wijze van afvalwaterbehandeling van bijvoorbeeld dakwater en hemelwater van de parkeerterreinen, en de effecten op grondwaterstromingen.

5. OVERIGE ASPECTEN

5.1 Leemten in informatie en evaluatieprogramma

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen.

Het verdient aanbeveling dat het MER reeds een aanzet voor een evaluatieprogramma bevat. Belangrijke aspecten zijn verkeer, luchtkwaliteit en geluid.

5.2 Samenvatting, vorm en presentatie

Gebruik goed en recent kaartmateriaal met duidelijke legenda. Neem tenminste één kaart op met alle in het MER gebruikte topografische namen. Zorg voor helder kaartmateriaal en een goed leesbare, publieksvriendelijke tekst in de samenvatting waarin de belangrijkste keuzemogelijkheden met hun beoordeling staan weergegeven.

¹⁴ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

BIJLAGE 1: Projectgegevens richtlijnenfase besluit-m.e.r.

Initiatiefnemer: Alliantie Ontwikkeling en gemeente Amersfoort

Bevoegd gezag: de gemeenteraad van Amersfoort

Besluit: wijziging van het bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C10.1

Activiteit: herstructurering van de oostelijke entree van Amersfoort: de aanleg van een zwembadcomplex met sporthal, woningbouw en de reconstructie van de hoofdverkeersader 'Hoge weg'.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Amersfoort NU van 10 juni 2009
ter inzage legging startnotitie van 10 juni tot en met 22 juli 2009
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r. op 15 juni 2009
richtlijnenadvies uitgebracht: 27 augustus 2009

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. T. Bakker (secretaris)
drs. B. Korf
drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)
ir. J. Termorshuizen

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt.

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Startnotitie PlanMER/BesluitMER Ontwikkelingsplan Hogewegzone Amersfoort, de Alliantie en gemeente Amersfoort, april 2009;
- Stedebouwkundig Plan Hogeweg Amersfoort, KCAP Architects & Planners, juni 2009.

Het bevoegd gezag heeft de Commissie laten weten dat er geen zienswijzen voor het project bij de gemeente zijn binnengekomen.

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Ontwikkelingsplan Hogewegzone Amersfoort

De gemeente Amersfoort en de woningbouwcorporatie de Alliantie hebben het voornemen de stadsentree aan de oostkant van Amersfoort te vernieuwen. Hiervoor wordt een zwembadcomplex met sporthal gerealiseerd en er vindt herstructurering van het plangebied plaats met woningbouw en een reconstructie van de hoofdverkeersader 'Hogeweg'. Ten behoeve van de besluitvorming over de benodigde wijziging van het bestemmingsplan wordt de procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2824-8

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

